



# MAJOLIKA

\*

NA RAZSTANKU OSMOŠOLCEV  
KLASIČNE GIMNAZIJE  
V MARIBORU

\*

1940

*I*  
60429



21.5.40

MAJOLKA LEPO RISANA,  
Z BESEDAMI POPISANA,  
S KRVJO RDEČO POLNJENA,  
NA ROBU MIZE ZVRNJENA.

(PO NARODNI)







E KO JE ANČA ŽIVELA, JE BIL PRIŠEL MARKO MARKUŽ K BOŠTJANKOVI KOČARIJI IN SI JO OGLEDAL PO DOLGEM IN POČEZ.

OZKE, V BOKU SE IZGUBLJAJOČE REDI ZAPUŠČENEGA POLJA OB GOŠČI SO BILE VIDETI RES NEKAM ŽALOSTNE IN KOSI VRATNIKA, KI SO ZADEVALI GLOBOKO V NEUREJENO HRASTIČJE, SO BILI POLNI NAVLAKE IZ GOZDA; VENDAR PA JE TAM ZRASLA GOSTA ZELENJAD Z OBILNO KOZJO PAŠO.

BILA PA JE ZEMLJA ONDI TUDI NAJBOLJŠA. MASTNE ČRNE GREDE SO LEŽALE POD RAZTRGANO ODEJO TRSTIČJA IN LESKOVJA, TU PA TAM SO POGANJALE LESNIKE IN SE Z LETI RAZRASTLE, DA SO NA GOSTO SIPALE DROBEN SAD, KI JE POČASI SEGNIL Z LISTJEM VRED. VSE Z VRHA, OD GOŠČE PA DO VZBOČENIH IN PRERAŠČENIH POLJSKIH REDI, JE ČRNA ZEMLJA PREHAJALA V PEŠČENO. TAM SE JE SVET UPRL SONCU V OBRAZ. PRVA POMLAD JE PRINESLA VIJOLICE, POLETJE JE RODILO JAGODE. MED RAZTRESENIM KAMENJEM IN IZZAREVAJOČO ZEMLJO SO SE GRELI MARTINČKI.

TEDAJ JE BILO ZGODAJ NA SPOMLAD. MARKO MARKUŽ SE JE USTAVIL PRED BOŠTJANKOM, KI JE

SEDEL NA TNALI IN SI SKUŠAL NA PRVEM SONCU  
OGRETI ČEZ ZIMO V ILOVNATI KOČI PREMRAŽENO  
KRI, KI KAR IN KAR NI HOTELA POŽIVITI TELESA.  
TO JE BILO ČAKANJE VSO ZIMO NA TE NOVE TRE-  
NUTKE, NOVE V SLEHERNEM DOŽIVLJANJU.

»KAJ PRAVIM, BOŠTJANEK, KO PRIDE STAROST,  
JE KONEC; NE POMORE TI ŽIVA DUŠA.«

»KO BI RES ŽE BIL KONEC. PA SE VLAČIŠ KO ME-  
GLA IZ KOTA V KOT IN TI JE POVSOD SLABŠE.

POGLEJ JO ANČO! VSO ZIMO JE HLEPELA ZA SON-  
CEM, ZDAJ JO JE PRAV TO VREME PODRLO. SAJ JE  
NI ŽE DRUGA KO KOST.«

BOŠTJANEK SE JE ČISTO OBRNIL K MARKUŽU.  
SUHE ROKE SO KRČEVITO GRABILE PALICO, OB  
KATERI JE SLONEL. OČI SO GLEDALE IZ GLOBOKO  
VDRTIH JAM, KI SO TREPETALE V STAROSTI, PREKO  
VSEGA OBRAZA JE DRHTELA TRPKA ONEMOGLOST.  
MARKO MARKUŽ JE MERIL Z ROKAMI V ŽEPU IN S  
POKONCI GLAVO IZSUŠENO STARČEVO LICE. NENA-  
DOMA SE MU JE ZAZDELO, KO SO BOŠTJANKOVE OČI  
OBVISELE NA NJEGOVI POSTAVI, DA JE SREČAL NEKO  
NOVO POTEZO ŽIVLJENJA V NJIH, KAKRŠNE NI IMEL  
NAVADO SREČEVATI ALI PA JE NI NIKOLI, ON, MARKO  
MARKUŽ S TREMI BELIMI HIŠAMI IN S POGNOJENO  
ZEMLJO, KI JE RODILA ZA STAVO. V HIPU GA JE  
PREŠINILA MISEL, KI MU JE ZAMRAČILA ZAVEST, ALI

JE PRIŠEL KUPČEVAT IN BARANTAT, DA BO STISNIL, KJER KOLI BO MOGEL IN KAKOR BO MOGEL, ALI PA GA JE RES PRIGNALO ČLOVEŠKO ČUSTVO, ONO, KI GA NAVADNO SKRIVAJO LJUDJE NAJGLOBLJE V SRCU. ČUDNO JE VSEENO BILO, ČE JE ZAŠEL MARKO MARKUŽ NA NESKONČNO OBZORJE BOŠTJANKOVEGA SVETA, KAMOR JE TAKO POREDKO STOPILA NOGA ONIH, KI NISO BILI VAJENI NA TNALI ISKATI S PREMRAŽENIMI UDI PRVEGA SONCA, TAKO POREDKO, DA SO V ZMEDENOSTI ČUTILI, KOT DA SO ZAŠLI V TEM KOSU NJIHOVIH POTI, KODER SO HODILI MIMO S HITRIMI KORAKI IN Z GLAVO NA PRSIH IN SO NJIHOVI PSI BOJEČE STISNILI REP MED NOGE PA BEŽALI OD TAM S PLAHIM, VRAČAJOČIM SE POGLEDOM. KAKO ČISTO DRUG DUH JE TU, KAKO ČISTO DRUGAČNA ZEMLJA IN NEBO. PA JE VENDAR NELOČLJIV DEL NJIHOVEGA SVETA IN S POGREŠKOM BI ZRLI, ČE BI GA NEKEGA LEPEGA DNE ZMANJKALO.

MARKO MARKUŽ JE ZAJEL GLOBOKO V PRSIH IN PREGNAL ZMEDENOST. TISTIKRAT JE BIL ŽE ODLOČIL IN NE BI NITI MALO SPREMENIL NAČRTA.

»KAJ PRAVIM, BOŠTJANEK, ŽIVETI NA STAROST OSAMLJENEMU IN BREZ POMOČI NI DOBRO IN SE NE SPODOBI. KO SI VSE ŽIVLJENJE DELAL, SI SI ZASLUŽIL GOREK KOT IN OBILNO ŽLICO, KO POPUSTE MOČI. LE ČEMU BI PAČ BILA VSA ČLOVEŠKA GONJA, ČE BI SE

V VSAKEM GIBU IN NA VSAK KORAK ZAVEDAL, DA DELA, PA NE BO NIKOLI NIČESAR DODELAL, MARVEČ BO OSTAL SAM SREDI OGROMNIH RAZVALIN IN SE BO OZIRAL NA LEVO PA NA DESNO, KAKO IN KAM JE NEKI ZAPRAVIL SVOJO MOČ?»

BOŠTJANEK SE JE DVIGNIL S KLADE IN SE PREMAKNIL BLIŽE MARKUŽU.

»KO SEM BIL MLAD, NISEM MISLIL NA TO. NE. POGLEJ, MARKO MARKUŽ, TI OGONI, TO SONČNO LICE ME JE BILO ZVABILO SEM GORI. UPRL SEM SE IN NISEM VERJEL OMRTVIČENI GRUDI IN ZARAŠČENEMU GOZDU, NITI SAMEMU SEBI NE, DA STA PO DVEH LETIH MOJ POT IN MOJA KRI POGNALA V MLADEM IN MASTNEM POLJU, HO, DA SE JE SONCE LOMILO NA PREOBLOŽENEM ŽITU. TEDAJ NI BILO ZIME. NISEM JE POZNAL NE JAZ NE ANČA NE OTROK, KI JE RASTEL NA TEJ PREROJENI ZEMLJI IN NOSIL NJENO PODOBO V DUŠI. ALI KAJ BI MARAL, MARKUŽ! DA BI NE BILO NIKOLI SONCA IN MOČI TU GORI! OTROK JE DORASEL IN JE ŠEL. POGLEJ GA FANTA! KOT DA SEM GA NA DLANI NOSIL IN REDIL, Z DLANI JE ZDRKNIL V SVET, BREZ SPOMINA, MORDA TUDI BREZ LEPE MISLI NA DOM, NA OČETA IN NA MATER, NA ZEMLJO. ČEMU SEM DELAL, ČEMU SEM NAPAVAL IN GNOJIL GRUDO? KAJ MI POMAGA ZDAJ, KO NI MLADE MOČI, DA BI SEJALA IN ŽELA? LASTOVKA SE V PRVI PO-

MLADI VRNE IN POŽIVI RAZDEJANO GNEZDO. JAZ SEM ČAKAL IN ČAKAL, PA NISEM DOČAKAL, PREKO BRAZD JE NA GOSTO PORASTLO TRSTIČJE IN PLEVEL. KAJ BI MARAL? POSTARAL SEM SE, ZEMLJA ME NE UBOGA VEČ, JAZ NE ZMOREM NJENIH KLICEV NA SPOMLAD, KO LEŽI VSA SPOČITA IN KAKOR UMITA OD SNEŽENE PLASTI IN VABI... RES SEM DODELAL.«

BOŠTJANEK SE JE ZAZIBAL PRED MARKUŽEM OD HIPNE OSLABELOSTI IN POTEGNIL Z ROKO PREKO ČELA IN NIZE, DA SI JE OBRISAL OZNOJENO IN OBLEDELO KOŽO. POTLEJ JE RITENSKI ULOVIL KLADO PA SEDEL IN ZLEZEL V DVE GUBE. MARKO MARKUŽ JE ZMEDENO ISKAL MISLI IN ČUTIL, DA MU JE LEGLO NEKAJ NEODLOČNEGA NA DUŠO. KOT DA JE OD NIZKE KOČE, SEM OD LIČNE POJATE, S SONČNIH POLJSKIH REDI PRIHAJALO NEKAJ VELIKEGA IN VZNEMIRJUJOČEGA, SI NI UPAL POGLEDATI NIKAMOR. KAJ ČUDOVIT SVET JE TO IN STRAŠEN. ZGRABI, DA NI MOGOČE Z MISLIJO DRUGAM. KO MU JE POGLED OBSTAL NA ONEM PRISOJNEM KOSU ZEMLJE, VSEM ŽIVEM, KOT UMITEM OD SNEGA, KI VABI..., JE STISNIL ZOBE IN KAKOR OMOTIČEN ALI PREVZET OD NENADNIH IN VABLJIVIH PODOB STOPIL TRDNO K BOŠTJANKU.

»TAKO SEM MISLIL, BOŠTJANEK,« JE SPREGOVORIL, »KO BI TI IN ANČA HOTELA, BI VAJU NA STAROST

OSKRBEL. SAMA STA IN ŠIBKA ŽE OBA. KAJ BI SE VLAČILA IN NEGOTOVO ZRLA PREDSE, KO PA SI TEGA NISTA ZASLUŽILA! VAJIN SVET PA POČIVA IN ČAKA ROKE VES ŽIV IN SPOČIT. KAJ MENIŠ, BOŠTJAN, ALI NI ŠKODA TAKE ZEMLJE, DA MIRUJE? PREPISALA MI JO BOSTA PA VAJU OSKRBIM, DA KO NA SVOJEM PREŽIVITA ZADNJE URE. ZA HUDE DNI PRIMAKNEM ŠE KAJ SUHEGA. DAJ, UDARI, BOŠTJANEK, GRČA STARA VRHOVSKA, HOJ, SAJ SEM VEDEL, DA TI BO PRAV!«

ZGRABIL JE STARČEVO LEDENO ROKO IN GA POGLADIL PO RAMI. BOŠTJANEK SE JE BOLNO SMEJAL IN PREKO LIC STA SE MU UDRILI ZNOJNI KAPLJI. SAJ SKORAJ NI VEDEL, KAJ SE Z NJIM GODI. BILO JE PREVEČ MARKUŽEVEGA GOVORJENJA ZA ENKRAT. ALI JE DOBRO RAZUMEL?

KAJ MU PRAV ZA PRAV PONUJA? NA STAROST PODPORO IN OSKRBO, ČE MU ZEMLJO PREPIŠE. O TI LAKOTA, DIŠI MU ZEMLJA, DIŠI! KAKO NE BI? SAJ JE NI BLIZU, KI BI TAKO OPOJNO ZRLA NA SVET PRED SEBOJ. NO, TJA, SAJ JO NEKOMU ŽE MORA ZAPUSTITI. KAJ BI NE? KOMU BI NE? NAJMANJ MARKUŽU, KI MU OSKRBO PONUJA. ALI NI ŽE MISLIL NA TO?

POGOSTOKRAT ŽE. KO PA SE JE STAROST IN SLABOST TAKO HITRO PRIBLIŽALA! ZDAJ PA JE PRIŠEL MARKO SAM S PONUDBO. KAJ ŽE PRAVI?

»MENIŠ, MARKUŽ, DA OSTANEVA DO KONCA KO NA SVOJEM?« JE VPRAŠAL BOŠTJANEK.

»REKEL SEM.«

»TJA, SEVEDA. SAJ VEŠ, KAKO JE HUDO LOČITI SE OD ZEMLJE, KI TE JE REDILA IN SI VANJO DO ZADJNEGA ZAKOPAL SVOJO LJUBEZEN, VEŠ, MARKO MARKUŽ, VANJO ZAKOPAL SVOJE ŽIVLJENJE, KAPLJO ZA KAPLJO, LETO ZA LETOM, NE, NI MOGOČE POZABITI DO SMRTI. ZATO JE NE BI ZAPUSTIL ZA NOBEN DENAR NE, ZA VES SVET NE. ALI, ČE PRAVIŠ TAKO...«

BOŠTJANEK SAM NI VEDEL, KAKO MU JE DESNICA POČASI ZLEZLA V MARKUŽEVO IN JO JE TA KREPKO STISNIL. LE ZA HIP MU JE MORDA V ODOBRAVAJOČO MISEL KANILA KAPLJA NEGOTOVOSTI IN ZASKRBLJENOSTI, PA JE OPRT OB MARKUŽU ZAMAHNIL Z ROKO PO ZRAKU.

»SAJ JE TAKO VSEENO, NEKAKO ŽE PAČ MORAM NAPRAVITI.«

POTLEJ STA Z MARKOM MARKUŽEM STOPILA V KOČO.

NEKAJ DNI NATO JE ANČA UMRLA.

ZRUŠEN IN SKORO BREZ VSAKEGA SLEDU ŽIVLJENJA JE SEDEL BOŠTJANEK OB PARAH OBA DNI, KO SO HODILI KROPIT. ČUDNO MOČNO GA JE POTRLA ŽENINA SMRT. SAJ JO JE MOGEL PRIČAKOVATI VSAK HIP, ALI PRAV ZDAJ JE NAJMANJ MISLIL NANJO.

TRDNO JE BIL PREPRIČAN, DA JE BILO NASTOPILO ZANJU DRUGO, NOVO ŽIVLJENJE. VSE ONO TIHO TRPLJENJE, KI JE BILO ZDAJ NA STAROST LETO ZA LETOM V TEM OD SVETA LOČENEM KOŠČKU ZEMLJE, JE KAR NA LEPEM NAŠLO KONEC. TOPLO JE ZASIJALO SONCE, PRIJAZNO SO SE BLEŠČALA OKNA IN NAGANJALA MRAK IZ KOTOV. BOŠTJANKU JE BILO, KOT BI V DALJNEM SPOMINU NAŠEL, DA JE NEKOČ, KO SE JE OZIRAL ŠE GORI NA SMEHLJAJOČE SE IN VABEČE POLJSKE REDI, MNOGO MISLIL NA TAKE TRE-NUTKE. ALI TO JE BIL NEZNANSKO MAJHEN DEL DAVNIH SANJ, KI SO PRIHAJALE HITRO, A ŠE HITREJE ZAMRLE BREZ SLEDU, NE DA BI POSTALE RESNICA.

BOŠTJANEK JE ZAGREBEL MRTVE ROKE V OSIVELE LASE IN VSAKA MISEL O SMRTI MU JE BILA HUJŠA.

»ANČA, KAJ SVA IMELA OD ŽIVLJENJA? ČEMU NAMA JE BILO?»

IN SPET JE BRSKAL PO SVOJEM SPOMINU IN OBSTAJAL OB DOGODKIH, KI SO VODILI NJUNO ŽIVLJENJE.

»SAJ NI MOGOČE, ANČA, NI MOGOČE, DA BI BILO PRIŠLO TAKO, SAJ NISVA ZAPRAVLJALA SVOJIH MOČI, ANČA.«

TRUDIL SE JE BIL, DA BI ZA ZMEROM ŽE MOGEL IZBRISATI ZNAMENJA PRETEKLOSTI, ZDAJ, KO BO VENDAR BOLJE, KO SE BO VSE SPREMENILO.

»ZDAJ, ANČA, ZDAJ BI BILO KONEC VSEGA HUGEGA. BOLJE BI NAMA BILO, IMELA BI VSEGA, NIKOLI BI NE BILO TREBA SKRBETI, KAJ BO JUTRI, KAKO BO VNAPREJ. ALI BI NE BILO TO LEPO, ANČA? SAJ SVA SI ZASLUŽILA.«

URO ZA URO JE BOŠTJANEK TAKO PRESEDEL, ZMEROM NA NOVO PREGANJAL MOREČE MISLI. SVEČI STA VSAKA NA SVOJI STRANI PRAV SLABOTNO BRLELI IN DOGOREVALI, DA STA NA NOČ USAHNILI KAR NA LEPEM IN JE VSE PO IZBI ZAVEL PUŠČOBEN MRTVAŠKI DIH. NAVSEZGODAJ PA SO ŠTIRJE MOŠKI POLOŽILI ANČO V ČRNO TRUGO IZ NAVADNIH DESK IN, KO JE MARKO MARKUŽ PRIPRAVIL ŽEBLJE, DA SO ZABILI POKROV, SE JE BOŠTJANEK MRTVO OPOTEKEL IN ZDRKNIL OB KRSTI V DVE GUBE.

»TO, ANČA, TO SVA SI ZASLUŽILA...!«

ČRNE DESKE SO BILE VSE HRAPAVE, NEOBDELANE. BOŠTJANEK SE JE NASLONIŁ OB NJE IN JE POSKUŠAL GOVORITI Z VSO BRIDKOSTJO.

»SAJ PRIDEM KMALU ZA TEBOJ, ANČA, NE BOŠ ČAKALA DOLGO.«

ČRNA TRUGA SE JE ZAZIBALA NA ROKAH IN MRTVO OBTIČALA NA RAMENIH. POTLEJ SO KRENILI ZA HIŠO, OB POTI NAVZDOL, OB GOZDU, PREKO POLJ IN PAŠNIKOV, KODER STA TISOČKRAT HODILA ANČA IN BOŠTJANEK. POZIBAVAJOČ SE JE IZGINILA ČRNA GMO-

TA V JAMI IN POTLEJ JE BILO SLISATI ZAMOLKLE UDARCE, DRUGEGA ZA DRUGIM, ZDAJ MOČNEJE ZDAJ TIŠE SO VOTLO ZADEVALE GRUDE NA RAKEV.

»BOLJŠEGA PLAČILA NISVA UČAKALA, ANČA, NE BOLJŠEGA. LE KAJ SVA IMELA OD ŽIVLJENJA?«

PRST JE DROBEČ SE POČASI ZAKRIVALA ČRNE RASKAVE DESKE. MEGLENO JUTRO JE OBRAČALO K TLOM ROSNE ROŽE NA GREDAH, GROBOVI SO LEŽALI STISNJENI IN ZAKOPANI VASE Z MRTVO SKRIVNOSTJO.

POPOLDNE SE JE ŠELE BOŠTJANEK VRNIL S POGREBA. STOPIL JE IZ GOZDA KOT TUJEC PRED DOMAČO DOLINO IN S SKLONJENO GLAVO ŠEL PROTI BREGU. NA VSAKO STOPINJO MU JE GOZD ZAKRIL POGLED NA FARO. KO JE ZDRKNIL V DOLINO, JE OBČUTIL, DA SE JE ZRUŠILA V NJEM ZADNJA MOČ, KI SE JE ŠE UPIRALA BOLESTI, IN JE V UTRUJENOSTI POKORNO SKLONIL GLAVO PA ŠEL DALJE, NE DA BI VEDEL, ALI HODI, ALI PA JE LE SENCA, KI SE PLAZI.

NENADOMA PA MU JE VSE TELO VZDRHTELO V PREČUDNI OMAMI. KO VKOVAN JE OBSTAL SREDI POTA IN SE ZAZRL NA VRH. TAM GORI JE LEŽALA NJEGOVA ZEMLJA IN DIHALA RAZORANA PROSOJNO MEGLICO, KI JE KO TENČICA PLAVALA; VSE OD GOŠČE PREKO VIJUGASTIH REDI SO SE BLEŠČALI ČRNI OGONI IN ČUDOVITO MEŠALI RAZPOLOŽENJE SENČNATEGA

HRASTIČJA S SONČNO PLANJAVO POMLAJENEGA POLJA. V NESKONČNOST IZGINJAJO TI SVETLI OGONI, MISLI SO UJELI, DA BEŽE PREKO KRVAVIH NAPOROV, SONCE SO ZMAGALI, V ENO SO ZDRUŽILI SANJE BREZKONČNIH DNI, SOLZE SO POTOPILI IN ČLOVEK JE V NEUSAHLJIVEM VIRU SVOJEGA TELESA DVIGNIL ROKO IN NAPOLNILI SO MU JO. TAM GORI SE JE UPRL V PLUG MARKO MARKUŽ. KAJ JE IZGREBEL S TISTIMI BRAZDAMI, KAJ JE PREBUDIL IN OŽIVIL? TAM GORI NI SMRTI, JE VSTAJENJE.

»ZEMLJA... MOJA ZEMLJA!«

KO OMOTIČEN JE OBSTAL BOŠTJANEK PRED SVOJO DOMAČIJO IN NI MOGEL OBRNITI POGLEDA S POLJA. ŠE NIKOLI NI ČUTIL TOLIKE NAVEZANOSTI DO ZEMLJE KO ZDAJ. LEŽALA JE PRED NJIM KO NEKOČ, MLADA, DA BI SE JE NAUŽIL IN BI BIL ZDRAV ZA ZMEROM. SESEDEL SE JE NA PRAG IN SE UDOBNO NARAVNAL. ZDAJ JE VSE DOBRO, ZDAJ POJDE VSE PO PRAVI POTI.

IZNENADA JE S POGLEDOM ZADEL NA MARKA MARKUŽA. PRIHAJAL JE Z VELIKIMI IN MOGOČNIMI KORAKI, DVA MOŠKA STA BILA Z NJIM. POČAKALI SO PRED BOŠTJANKOM IN MARKUŽ GA JE GLEDAL PRIKRITO, NE DA BI POVEDAL BESEDICO.

»ZEMLJA, TO JE ZEMLJA, MARKO MARKUŽ!«

BOŠTJANEK SE JE SMEJAL IN NA OBRAZU MU JE

BILO BRATI VEČNO ZADOVOLJSTVO. MARKUŽ JE STOPIL ČISTO PREDENJ.

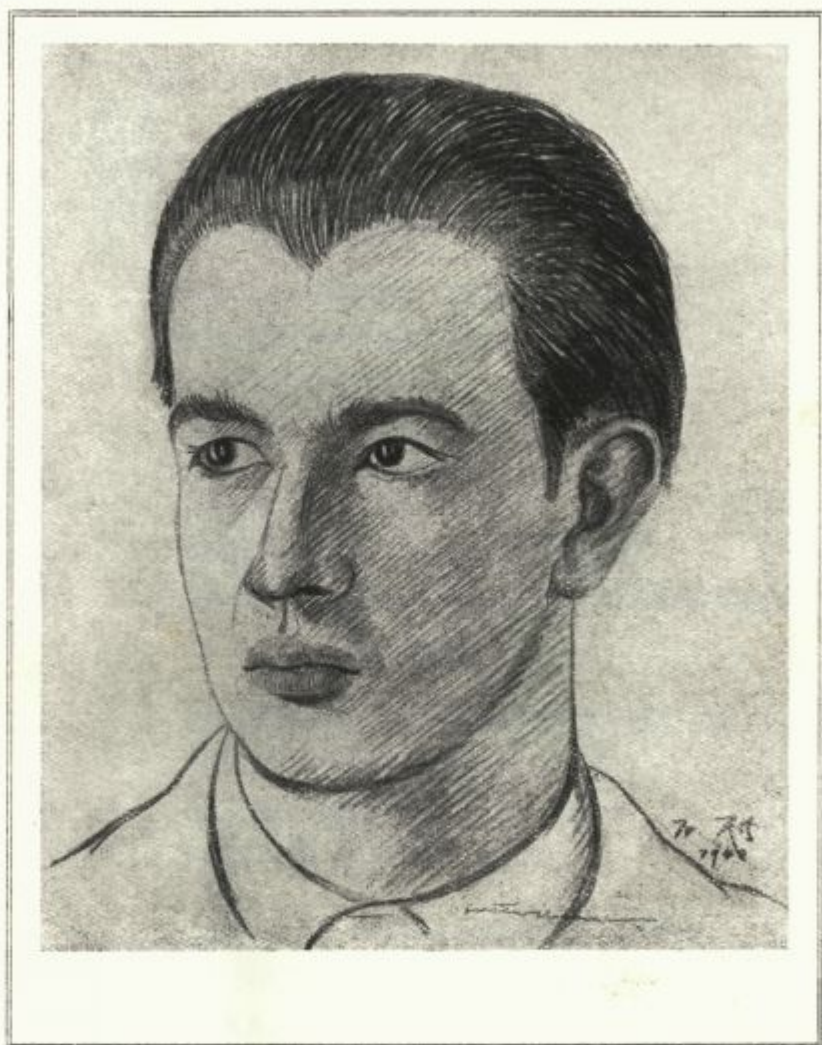
»Z MANO POJDEŠ, BOŠTJANEK, Z MANO NA DOM.«

KOT DA NI SLIŠAL IN RAZUMEL BESED, JE BOŠTJANEK NEMO ZASTRMEL PREDSE. KAJ BI PRI MARKUŽU, KO JE TU NJEGOV DOM! TRENUTEK POTLEJ PA SE MU JE POSVETILO IZNENADA, DA JE ODREVENEL. STRAŠNA MISEL GA JE PREŠINILA, NI SE JE MOGEL OTRESTI, PRIHAJALA JE IZ DALJAVE, MU NA ŠIROKO GRABILA ZAVEST PA JO VERIZILA V SMRTEN STRAH IN UDAREC.

»NE BO TI HUDO, BOŠTJANEK. TU PA BOMO ZIDALI. VSE JE SLABO, ZA NIČ. NOVO POSTAVIMO. PREJ ŠE NISEM MISLIL ZAČETI, ZDAJ MI KAŽE, DA PRIČNEM ŽE KAR NA SPOMLAD.«

BILO JE BOŠTJANKU, KO DA BO KONEC. NIČ NI POMISLJAL, NIČ ISKAL BESED, MISEL MU JE BILA LE ENA IN SKLEP LE EN: NE PROČ, NE OD ZEMLJE, OD DOMAČIJE. ZBEŽAL JE IN STEKEL, POLJE GA JE SPREJELO, PA JE OMAHNIL SREDI BRAZD, KRATEK PADEC, TRK RAZSUŠENIH GRUD PO OGONU IN LEDENE ROKE, KI GREBEJO V PRST, MRTVE OČI, KI GLEDAJO V DALJO, V RADOST RAZTEGNJENA LICA IN DOLI OD ČELA KRVAV CUREK NA ŽEJNO ZEMLJO.

PREKO RAZRITEGA POLJA JE PLAVALA PROSOJNA MEGLICA, KO TANČICA, KO DIH ČLOVEKA MLADEMU JUTRU V POZDRAV.





1940



RE MONOTONO  
V NESKONČNOST TONEJO,  
PRED NEČIM NEZNANIM  
MISLI NEMO KLONEJO.

NEKAJ SIVEGA, TEŽKEGA  
ZUNAJ POVSOD LEŽI,  
NEKAJ GRENKEGA, BOLNEGA  
LJUDEM V DUŠAH ŽDI.

KAKO RAD BI REKEL  
ČLOVEKU: ČUJ, DRAGI BRAT!  
IN BI GLEDAL, KAKO BI VZCVETELA  
IZ SRCA MU POMLAD.

PA NEKAM V NEZNANO ZAZRO SE  
PRESTRAŠENE MI OČI,  
GLAVA OMAHNE, VSE LEPO  
PORDEČE KAPLJE KRVİ.

ZAKAJ SI POSTAL KAKOR ZVER  
IN NAJU JE LOČIL PREPAD?  
ZAKAJ SE IZLILA JE IZ SRCA  
TI LEPOTA? SI ŠE BRAT?

POZIMI



NAJINEM GAJU

JE ZDAJ VSE TIHO. KOMAJ ŠE VEVA,  
DA SO TOD, KJER GREVA,  
CVETEE ROŽE V MLADEM MAJU.

STEZE SO BELE,  
LAHNO POSUTE. DREVJE SNEŽENO,  
S KRISTALNO PENO  
HLADNO ODETE VEJE UVELE.

DROBNI LESTENCI  
ZVEZDIC SREBRIJO SVETLO ODEJO,  
ČEZ GAJA SE MEJO  
NEMO IZGUBLJATA NAJINI SENCI.

ČEZ SEDEM LET



I VSI,  
KI GREMO  
IZ DALJNIH V DALJNE DNI,  
SMO PILI  
HREPENENJE  
IZ ZVRHANIH KUP.

MI VSI,  
KI SPEMO  
IZ ČRNIH V ČRNE NOČI,  
SMO ZAČUTILI  
BOLNO VRENJE  
V DUŠAH — KOT OBUP —

IN SMO ŠLI  
PO CESTI.

SOLZE  
SMO IMELI  
NA LICIH MLADIH,  
KO SMO KLELI  
GORJE ...

IN ŠLI  
ZA DALJNE GORE  
K SREBRNI NEVESTI  
V ZLATIH GRADIH.

PA NIKOLI  
NISMO PRIŠLI...

ZDAJ,  
PRAV KOT NEKDAJ,  
SPEMO  
IZ DALJNIH V DALJNE DNI,  
IZ ČRNIH V ČRNE NOČI...  
V NESKONČNI BOLI  
NAM UMIRA SRCE —  
IN GREMO  
TJA ZA DALJNE GORE.





## NEDELJA JE PA NAŠA



NEDELJA JE PA NAŠA!« SMO MISLILI VSI DO ZADNJEGA. »NAJ SE ŽALOSTI MATI IN KREGA OČE! NEDELJE NAM NE VZAME NIHČE! ZAKAJ JE PA POTEM BOG USTVARIL NEDELJO?«

TAKO SMO ČUTILI IN GOVORILI MED SEBOJ MI, VAŠKA MLADINA, KI SMO OŽIVLJALI S SVOJIM VRIŠČEM NAŠO TIHO BREBROVNIŠKO GRABO. PA SMO SE TUDI DRŽALI TEGA.

VEČINA MLADIH VAŠČANOV JE HODILA K POZNI MAŠI: DECA JE ZASPANA IN RADA PRI POPOLNI SVETLOBİ KAŽE SVETU SVOJO PRAZNIŠKO OBLEKO. BILO PA NAS JE NEKAJ, KI SMO RAJŠI POTEGNILI S STARIMI K RANEMU OPRAVILU: HOTELI SMO BITI KOT ODRASLI, PAMETNEJŠI OD SVOJIH VRSTNIKOV. NAŠE MATERE PA SE TEMU TUDI NISO PROTIVILE. MENILE SO, DA JE PRI PRVI MAŠI VSAKDO BOLJ POBOŽEN. IN SVOJE OTROKE SO VSEKAKOR RADE VIDELE POBOŽNE.

NEDELJE BREZ MAŠE SI MISLITI NISMO MOGLI. ZATO JE NIKDO NI OPUŠČAL, ČEPRAV NAM JE, POZNA VSAJ, VZELA VES DOPOLDAN. ZADOVOLJILI SMO SE S POPOLDNEVOM. TO JE BIL RES NAŠ PRAVI PRAZNIK. TO SMO SE NAUŽILI VESELJA, PRAVEGA OTROŠKEGA VESELJA! POLETI V NAŠEM VRTU, POZIMI NA SOSE-

DOVEM BREGU. PRAV ZA PRAV NE VEM, KAJ SEM RAJE VIDEL: DA JE BILO POLETJE ALI DA JE BILA ZIMA. VSAK ČAS NUDI SVOJE VESELJE, OTROKU POSEBNO.

BILO JE POZIMI, V NEDELJO. OD POZNE MAŠE SO ŽE PRIŠLI IN TUDI OBEDOVALI SMO ŽE. Z BRATOM SVA SE PRIPRALJALA ZA ODHOD. MED TEDNOM JE ZAPADEL NOV SNEG IN VSI SMO KOMAJ ČAKALI NA TA POPOLDAN. VES NAŠ POGOVOR NA POTI V ŠOLO IN IZ ŠOLE SE JE VRTEL OKOLI NJEGA. IN SEDAJ NAM JE BIL PRED NOGAMI.

»GUSTEK, SI NARED?« SEM VPRAŠAL BRATA, KO SEM SI ŽE KAPO POVEZNIL NA GLAVO. DVE LETI JE STAREJŠI OD MENE.

»SEM.«

ŽE SVA ODPRLA VRATA IN SE HOTELA IZMUZNITI NAVADNEMU MAMIKINEMU NAROČILU. PA NI ŠLO: »POTEM SE PA ZOPET V TEMI VRNITA, KOT PONOČNJAKA! Z MOLITVIJO NE BOMO ČAKALI!«

JEZILE SO ME TE BESEDE, OBENEM PA SEM ČUTIL NEKO USMILJENJE DO MAMIKE. TAKO UBOGI SO SE MI ZDELI, KO SO SEDELI TAM PRI PEČI Z ZGRBANČENIM LICEM IN STARIMI OČALI NA NOSU.

Z BRATOM SVA STOPILA NA DVORIŠČE. SOSEDOVI SO ŽE ČAKALI: LIZIKA, RUDEK, NEŽIKA. DVOJNE SAN-

KE SO IMELI OB SEBI. IN MIDVA Z BRATOM TUDI DVOJNE. PA SMO ŠLI. K SOSEDU. K SPODNJEMU SOSEDU NAMREČ. (NAŠA HIŠA STOJI V SREDI MED DVEMA DRUGIMA.) TAM JE BIL NAŠ BREG.

DOMAČIH PET SE JE ŽE SANKALO. TO SE PRAVI: NE SANKALO; DVA STA SE VOZILA, TRIJE SO NA BREGU STALI. IMELI SO SAMO ENE SANI.

VESELI SO NAS BILI, NAS IN NAŠIH VOZIL. BILO NAS JE SEDAJ DESET VSEH SKUPAJ — IN PET SANK. DVA ZA VSAKE SANI. VOZAČ SI JE MORAL IZBRATI SVOJ PAR.

POGLEDAL SEM MICIKO: »HODI, ČE SE NE BOJIŠ, DA TE PREVRŽEM!«

»GREM!«

TUDI DRUGI SO ŽE IZBRALI. RAZVRSTILI SMO SE, SEDLI NA SANI IN ŽE SMO DRČALI PO BREGU. BRAT JE BIL PRVI, JAZ DRUGI. MALO BOJAZNI JE ŠE BILO NA NAŠIH OBRAZIH: NISMO ŠE BILI VAJENI VOŽNJE.

»DOBRO VOZIŠ!« ME JE POHVALILA MICIKA, KO SVA SE USTAVILA V GRABI. HVALA MI JE GODILA: NISEM MOGEL ZADRŽATI LAHNEGA NASMEHA. SAJ ME JE POHVALILA MICIKA, PAMETNO DEKLETCE!

TA MICIKA!

V ŠOLO SVA HODILA SKUPAJ. ŽE TRI LETA, VSAK DAN. DRUŽILO NAJU JE PRIJATELJSTVO, PRAVO OTROŠKO PRIJATELJSTVO. VSE SVA SI RAZKRILA. NA POTI

V ŠOLO IN DOMOV JE BILO DOVOLJ ČASA. TRI ČETRTE URE JE DO ŠOLE, POTREBOVALA SVA ZA TO POT DVE URI.

PRAV ZA PRAV ZMERAJ NISVA BILA SAMA. NAVADNO JE BILA TUDI LIZIKA ZRAVEN: HODILI SMO VSI V ISTI RAZRED. PA TO JE BILO NAZADNJE VSEENO. Z LIZIKO SVA SE OBA DOBRO RAZUMELA IN ONA Z NAMA. SMO SE PA VSI RAZGOVARJALI, NAMESTO DA BI SE SAMA. KAJ VSE SMO SE POMENILI, ŽULEČ V USTIH TRDE KRHLJE, KI JIH MOJEMU NAHRBTNIKU NI NIKDAR ZMANJKALO: MAMIKA SO DOBRO SKRBELI ZAME, PRAV ZA PRAV ZA VSE TRI.

TA MICIKA!

VOZILI SMO SE IN VOZILI. VES BREG JE BIL POLN VESELJA IN KRIČANJA. POTNIK, GLEDAJOČ NAS S CESTE, SE JE SAM RAZVESELIL: TAKO NEDOLŽNO VESELJE RADO GANE.

MI PA SMO SE VOZILI IN VOZILI. NISMO BILI LAČNI NE ŽEJNI, TUDI ZEBLO NAS NI. SONCE JE BILO ŽE NIZKO. MI PA BI SE VOZILI ŠE VSO NOČ IN VES DAN!

TEMA JE BILA. POSLOVILI SMO SE: BIL JE ZADNJI ČAS. MALO BOJEČE SO ZVENELE NAŠE BESEDE.

»MICIKA, JUTRI OB DESETIH!« SEM ZAKLICAL, KO SMO ŽE ODHAJALI. OB TEJ URI SVA SE ODPRAVILA VSAK DAN V ŠOLO.

»BOJIM SE! KAJ BO!« JE ZAJAVKAL GUSTEK, KO  
SVA SE VZPENJALA PO BREGU PROTI DOMAČI HIŠI  
IN VLEKLA VSAK SVOJE SANKE ZA SABO. TUDI JAZ  
SEM SE BAL.

BILA SVA ŽE PRED VRATI. TRESLA SVA SE IN NAJ-  
RAJE BI SE BILA V ZEMLJO SKRILA.

TEDAJ SEM STISNIL ZOBE IN SIKNIL: »NEDELJA JE  
NAŠA!«

ODPRL SEM DURI. V SOBI SO MOLILI ROŽNI VENEC.

#### SEBI



O DNA ZAJOKAJ  
V GROZO IN BRIDKOST,  
DO DNA ZAVRISKAJ  
V SREČO IN RADOST:

V TEMINAH SOLZE SVETIJO  
DO MILOSTI  
IN VRISKI OGENJ NETIJO  
DO VEČNOSTI.

MOJE SRCE

 ONCE ZVONI,  
ZEMJA KIP  
V MOJE SRCE.

VETER IGRA,  
GOZD ŠEPETA  
V MOJE SRCE.

POLJA SE SMEJEJO,  
TRAVNIKI GREJEJO  
MOJE SRCE.

SVET JE MEHKO SE RAZČESAL,  
ČAS JE ZAPLESAL  
V MOJE SRCE.

DUŠICA VRISKA IN POJE,  
V VEKE SVETLO JE  
MOJE SRCE.

# KLOPOTCI



KLOPOTCI

KLOPOTCI

LE DAJTE

LE DAJTE

ŠE ENKRAT

ŠE STOKRAT

IN VEDNO

ZA VEČNO

KLOPOTCI

IGRAJTE

IGRAJTE

IN POJTE

HITREJE

GLASNEJE

KLOPOTCI

V NAŠ DAN ZAIGRAJTE

ZAPOJTE NAM V NOČ

VELIKI IN MALI

VISOKI IN NIZKI

KLOPOTCI

KLOPOTCI

RESNIČNO IGRAJTE

RESNIČNO NAM POJTE

S SVETLOBO TEMO IZRAVNAJTE

S SOVRAŠTVOM LJUBEZEN

KLOPOTCI

KLOPOTCI

KONČNA PESEM



I PA ZAPOJMO,  
BRATJE, ZAPOJMO,  
SILNO IN VNETO,  
KOT DA PRIŠLI SMO V DEŽELO DEVETO!

MLADA SO SRCA, VROČA JE KRI,  
OGENJ NAM SIJE IZ LIC IN OČI:  
PROSTOR IN ČAS BI V NEMIRU RAZGNALI,  
DOKLER SE NISMO V NEMOČI SPOZNALI.

ZDAJ SMO BREZ ŽELJE,  
SRCA KIPIJO V VESELJE,  
OGENJ V LJUBEZEN GORI:  
ZDAJ SMO V NEBESA PRIŠLI.

BRATJE, ZAPOJMO,  
ZOPET ZAPOJMO,  
SILNO IN VNETO,  
TIHO IN SVETO...





BEATA LINZNER  
MOJI LOKVANJI



GODAJ OB ZORI,  
KO SPIJO ŠE TRAVE  
IN DREMLJEJO BORI,  
SE V SKRITEM TOLMUNU  
PREBUJAJO MOJI LOKVANJI.

ZGODAJ OB ZORI,  
KO SPIJO ŠE TRAVE  
IN DREMLJEJO BORI,  
NEŽNO MI TKEJO MOJI LOKVANJI  
SVATOVSKI PRT.

ZGODAJ OB ZORI,  
KO SPIJO ŠE TRAVE  
IN DREMLJEJO BORI,  
HODIM K TOLMUNU  
IN TIHO SPRAŠUJEM:  
KAJ BO ŽE KMALU?  
KAJ BO ŽE KMALU?

MOJI LOKVANJI PA TKEJO IN TKEJO,  
NIČ MI NE REČEJO:  
ČE PRT BO ZA SVATBO  
ALI ZA SMRT.

V URI SAMOTNI...



URI SAMOTNI  
Z MISLIJO TIHO  
OB OKNU SEDIM.

KOT DA BI LAHNE SANJE  
BEŽALE MIMO,  
NITI NE MISLIM NANJE,  
KAR SAMI TEKO  
POGLEDI TJA PREKO POLJA,  
KJER KLASI SREBRNI  
IN PURPURNI MAKI CVETO.  
IN KO DA BI LAHNE SANJE  
BEŽALE MIMO,  
SPOMINI IZ DALJE PRIHAJAJO,  
PUŠČAJO V SRCU NEMIR  
IN ZOPET SE V DALJE IZGUBLJAJO...

V URI SAMOTNI  
Z MISLIJO TIHO  
OB OKNU SEDIM.

IN VSE DO TAKRAT...



OZABILA ŠE NISEM

TEH ČRNIH GLASOV,

KRIKOV KRAKAJOČIH VRAN,

KI SO SE Z VSO SILO ZAJEDLI V ME,

KI SO MI KALILI BELE DNI,

KI SO MI KRADLI TIHE NOČI,

DA MI OD NJIH BIL JE POGLED PIJAN,

DA JE ZBOLELO TO TIHO SRČE.

NOCOJ NA VEČER PA

KOT ONI DAN

NAZAJ JE PRILETEL

ČRNI VRAN.

MRTVAŠKO PESEM ZAKRAKAL MI JE

IN VSE DO TAKRAT

MI JO KRAKAL BO,

DA MI SRCE

OD TE PESMI UMRÉ.

UMRLO DAVNO JE SRCE



OMLAD JE SPET.

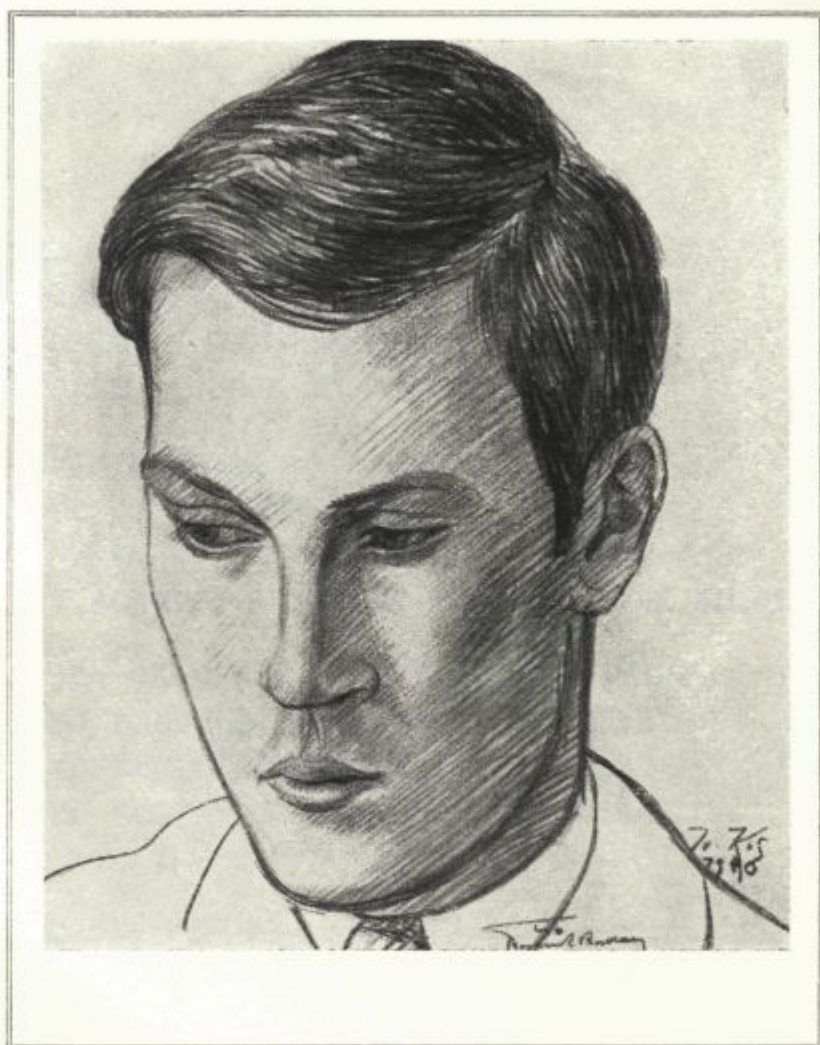
A SANJE DAVNO SO ODŠLE,  
UMRLO DAVNO JE SRCE,  
NA VEJI VENE BRESKOV CVET.

TRENUTEK SREČE



RAV KOT PAJAC OD MAŠKARADE  
ŽVENKLJAJE V SRCE SE PRIKRADE  
TRENUTEK SREČE.

IZ KOTA V KOT SE OPOTEČE,  
NATIHO IZ SRCA IZGINE,  
TRENUTEK TIHE SREČE MINE.





BOGDAN POGAČNIK

OBRAZ

ELA JE CERKVICA TUKAJ PRED NAMA,  
VESELO V NJEJ ORGLE POJO IN BUČIJO,  
BELA JE CESTA, KI VODI DO HRAMA,  
VESELI LJUDJE, KI PO CESTI HITIJO.

VSİ SO VESELI, A NAJBOLJ MARIČKA;  
OČI SE JI DANES BLEŠČIJO OD SREČE,  
NJENA KOT ČESNJE ŽARIJO JI LIČKA,  
V ROKAH PA DRŽI MI TRI NAGELJČKE RDEČE.

TJA NA OLTAR BO TEH PRVEGA DALA,  
BO DRUGEGA SAMA NA PRSIH IMELA,  
TRETJEGA SVOJEMU FANTU PRIPELA,  
KO BOSTA PO MAŠI POD LIPO PLESALA.

## ARHITEKTURA

 AKO VISOKA IN OGROMNA,  
Z OBOKI PODPRTA  
JE TA MOGOČNA STOLNA CERKEV,  
VSA Z MRAKOM ZASTRTA.

KOT DA BI BIL V OGROMNI RAKVI,  
TAKO VSE TIHO SE MI ZDI,  
SAMO UPOGNJENE DEVICE  
PO TLAKU PLAH KORAK DRSL.

PO STENAH PRAŠNIH Z MREŽO PAJEK  
LOVI SI MUŠICE,  
A NA OLTARJIH POZLAČENIH  
SO SUHE CVETICE.

TAKO VISOKA IN OGROMNA —  
IN TAK JE MRAK PO CERKVI TEJ,  
IN TUJA JE TAKO, DA SKORO  
BOG SAM IZGUBIL SE JE V NJEJ.

MIMO KAMNOSEKA

 E TISOČKRAT  
SEM MENDA ŠEL MIMO.  
SAJ VESTE, TAM,  
KJER V DOLGIH VRSTAH NABRANI  
BELI KAMNI IN KRIŽI IZKLESANI  
STOJIJO  
IN SI ŽELIJO  
MRLIČEV.

★

ZE TISOČKRAT  
SEM MENDA ŠEL MIMO;  
PA DANES SEM OBSTAL,  
NE VEM, ZAKAJ,  
IN SI ENEGA V DUHU IZBRAL  
ZA SEBE.

## PROMENADA



O ASFALTU GREM. NOGE SO TEŽKE. ROKE LESENE.  
KLOBUK MI TIČI NIZKO NAD OČMI. NOGE SE LEPIJO  
NA MOKRI ASFALT. DEŽ CURLJA. POČASI. KOT SOLZE.  
STREHE VISIJO NAPREJ. HIŠE SE SKLANJAJO NAD  
MANO. TELEFONSKE ŽICE ZAPLETAJO NEBO.

ZREM V TLA. PA ŠE VEDNO VIDIM PREVEČ SIVEGA  
NEBA, KI SE UDIRA.

KAJ BO JUTRI? MAR SE BODO HIŠE ZRUŠILE, NEBO  
UDRLO? —

SIVO NEBO SE MI BLIŽA. PADA. KLOBUK POTISNEM  
ŠE GLOBLJE NA OČI.

## FILISTRSTVO



HEJ, JAZ PA NE NOSIM POSTRANI KLOBUKA,  
NE MARAM VEČ ČRNIH NOČI,  
PRODAL VAGABUNDSKO VSO MELANHOLIJO  
ZA ZLATE CEKINE BI TRI.

HEJ, S PRVIM BI HIŠICO BELO POSTAVIL,  
BI Z DRUGIM SI ROŽ NASADIL,  
S POSLEDNJIM BI ŽUPNIKA PLAČAL, KI Z MOJO  
ME DEKLICO BI POROČIL.





FRANJO ŠTABUC

NAŠA VAS



RIČ, NA GRIČU GOZD,  
VMES GORICE,  
V NJIH PIVNICE:  
PRIDI, BODI GOST!

V GRABI BELA VAS,  
VSA SREBRNA,  
PLAHA SRNA,  
V DREVJU SKRIT OBRAZ.

POTOK IZ DALJAV  
NAM POZVANJA  
IN NAZNANJA  
BRATOVSKI POZDRAV.

ČE Z NEBA ROHNE,  
NAŠI GRIČI  
Z OTROČIČI  
JIH TAKOJ ZVEDRE.

GRABA, GRIČ, NEBO —  
VMES PA POJE  
VSAK PO SVOJE  
PESEM HVALNICO.

NAD NAŠO GRABO...



AD NAŠO GRABO PLAVA ČRNI DAN,  
IZ CERKVE MOLI JI MRTVAŠKI ZVON,  
ŠE SONCE JE ZASPALO V BOLNI SAN.

IN SMEH JE JOK, SOLZE SO GRENEK STRUP  
IN LUČ JE MRAK IN VRISK BRIDKOST V SRCE  
IN PESEM FANTOV IZZVENI V OBUP.

MEGLE HITIJO DIVJE ČEZ NEBO,  
NAJLEPŠE DNI ZAVILE SO NAM V NOČ,  
NIKDAR NE BO VEČ SONCE VEDRO VZŠLO.

PO POLJU JOČE LAČNI VRAN POTRT,  
ŽIVLJENJE IŠČE, UPA V BOLJSI DAN;  
POLJANE BELE STRAŠI MRZLA SMRT.





MILAN VENISNIK  
ZADNJE PISMO

MOJ DRAGI FANT!



OD OKNOM ČEŠNJA MI CVETI,  
NJE CVETJE V SOBO MI DEHTI,  
NA VEJI PTIČKOV PAR PREPEVA  
O SREČI MLADIH, SONČNIH DNI.

LE MENI SMRT CVETOČE PRSI GRIZE,  
KO VSE SI O LJUBEZNI GOVORI.  
ŠE PREDEN MINE CVETJE Z VRTNIH GRED,  
UGASNIL BO ZA VEDNO MOJ POGLED.

KO SAMA BOM, GLOBOKO POD ZEMLJO,  
ZVEČER, KO SPET NA VASI ZAPOJO  
KOT NEKDAJ, PRIDI NA MOJ TIHI GROB!

TAKRAT BO ŽIVO MOJE SRCE SPET  
IN SKOZI ZEMLJO ČUL BOŠ TIH ŠEPET,  
ŠEPET BRSTEČIH ROŽ, ŠEPET ZELENIH VEJ,  
IN BOM TI BLIZU KOT NIKDAR POPREJ.

PESEM PIJANCEV



VENČIJO KOZARCI IN GODBA IGRA,  
EJ, SMEJMO SE, PIJMO, ČEPRAV NE PODA  
SE NASIM OBRAZOM VESELJE!

OPOJNO JE VINO IN LEP JE VEČER,  
ČETUDI V SRCU NAM KLJUVA NEMIR,  
ČETUDI NE VEMO NIKAMOR POTI —  
LE SMRT IZ TEME SE POŠASTNO REŽI.

O, BRATJE, LEPO JE ŽIVLJENJE,  
DOKLER GA V SLADKO SKRIVNOST  
ZAGRINJA MLADO HREPENENJE —  
A KJE JE ZDAJ NAŠA MLADOST?

VSE DALEČ JE, DALEČ ZA NAMI,  
KAR PESEM V DUŠI PREDRAMI —  
OPOJNA TIŠINA POMLADNE NOČI,  
ZASANJANA NEŽNOST NEDOLŽNIH OČI —  
VSE JE V POZABO OVITO.

LE RAHEL SPOMIN SE V SRCU ZBUDI,  
KO ZADNJI AKORD V TEMO IZZVENI  
IN ZADNJE JE VINO RAZLITO.

## JESENSKA

 SE BARVE RAHLO SO ZABRISANE,  
VSE BOLI SE SPREMINJAJO V SLADKOST,  
V JESENSKEM SONCU MI SRCE ZORI  
KOT NA ZELENİ BRAJDI SLADKI GROZD.

MINILA JE POMLAD, POLETNE VIHRE  
SO IZDIVJALE SVOJO DIVJO MOČ,  
ZDAJ KMALU SE JESENSKI VETER UTIHNĖ,  
ZA ZIMO PRIDE SPET VELIKA NOČ.

JOŽE ČAKŠ / DUŠAN HUMAR  
STANKO JANEŽIČ / BEATA LINZNER  
BOGDAN POGAČNIK / FRANJO ŠTABUC  
MILAN VENIŠNIK



TISK IN ZALOGA TISKARNE SV. CIRILA V MARIBORU  
PREDSTAVNIK ALBIN HROVATIN